
Parshat Acharei Mot - Kedoshim – 5785 - nr.211

Samenvatting van de Parsha

1e Aliya: De dienst van Jom Kippoer die door de Kohen Gadol in de Beet Hamikdash werd verricht, wordt beschreven. De Kohen Gadol mag het Heilige der Heiligen alleen betreden in zijn eenvoudige linnen kleding, waarbij hij zijn kleding vijf keer moet verschonen en zich vijf keer in de Mikva moet onderdompelen. De selectie van de bokken voor de primaire Teshuva-procedure wordt beschreven. Dit deel van de Tora vormt de "Avoda", de langdurige Moesaf-dienst op Jom Kippoer.

2e Aliya: Na de beschrijving van de resterende diensten voor Jom Kippoer bespreekt de Tora het verbod op het aanbieden van een Korban buiten de Mishkan of de Beet Hamikdash. De enige toegestane offers waren die welke naar de Tempel werden gebracht. De "Bamah", zoals een buitenaltaar wordt genoemd, was één van de meest voorkomende zonden, waaraan de Joden zich schuldig maakten.

3e Aliya: Het verbod op het eten van bloed wordt herhaald. Het einde van Acharei Mot is gewijd aan een presentatie van de vijftien verboden seksuele relaties. Het lijkt geen twijfel dat G-d fysieke intimiteit tussen een man en een vrouw als buitengewoon belangrijk beschouwt. Daarom is het essentieel dat er een kader van regels is, voor de bevrediging van de fysieke intimiteit.

4e Aliya: Homoseksualiteit en bestialiteit zijn verboden. Verzen 18:24-29 beschrijven duidelijk de unieke relatie die de inwoners van Erets Jisrael met het land hebben en de gevolgen van het schenden van haar heiligheid. Het begin van Kedoshim stelt dat heiligheid wordt bereikt door sjabbat te houden, ontzag te hebben voor je ouders en geen afgoden te aanbidden. Wetten van liefdadigheid, eerlijkheid en het op tijd betalen van loon worden vermeld.

5e Aliya: Het tonen van enige eerbied tijdens het rechtspreken is verboden, evenals onze verantwoordelijkheid om elkaar op gepaste wijze te berispen. De verboden op het dragen van shatnez (een mengsel van wol en linnen), het knippen van bakkebaarden (payot), tatoeëren, seks voor het huwelijk en het gebruik van occulte zaken worden vermeld.

6e en 7e Aliya: De juiste en gelijke behandeling van de bekeerling, eerlijkheid in zaken en het verbod op het aanbidden van de Moloch worden vermeld. De rest van Kedoshim vermeldt de specifieke straffen die de Beet Din zou opleggen voor deelname aan een van de vijftien seksuele relaties die aan het einde van Acharei Mot worden genoemd.

Het slot van Kedoshim (20:22-26) legt het concept van heiligheid uit als middel om afgescheiden te zijn van de andere volken. Er bestaan drie basisformaten voor Kedoshim: tijd, plaats en persoon. Acharei Mot begon met het presenteren van de uiteindelijke integratie van de drie in de persoon van de Kohen Gadol die het Heilige der Heiligen betreedt op Jom Kippoer. Het slot van Kedoshim stelt dat Erets Jisrael (plaats), Bné Jisrael (persoon) en tijd, in het algemeen bedoeld zijn om de integratie van G-ddelijkheid in het dagelijks leven van individuen en volkeren te weerspiegelen. De mate waarin we onze missie als koninkrijk van priesters en heilige

natie realiseren, zal de mate zijn waarin we het recht behouden om in het land Israël te wonen.

Samenvatting van de Haftara - Amos 9:7

De haftara van deze week komt uit Amos hoofdstuk 9 en is de haftara voor Acharei Mot. Het basisthema van de twee parsjot is de verantwoordelijkheid van de Joden om een levensstijl van Kedoetsja te handhaven – heiligheid die hen onderscheidt van alle andere volkeren en hun het recht geeft om in Erets Jisrael te wonen. Amos de Navi begon met het bestraffen van de Bné Jisrael omdat ze niet beter waren dan de Plishtim of de Arameeërs. Ook zij werden gered van onderdrukking en slavernij, maar koesterden de kans die G-d hun had gegeven, niet.

Amos begon zijn profetieën in 3115 – 646 v.Chr., toen Jeravam II de grenzen van Israël (het Noordelijke Koninkrijk) uitbreidde en onder wiens heerschappij het koninkrijk Israël floreerde. Jeravam probeerde Amos uit het koninkrijk te verbannen vanwege zijn profetie dat Jeravam's koninkrijk niet lang zou duren. Amos bekritiseerde het koninkrijk omdat het de armen vervolgde en zich onderdompelde in materialisme en luxe.

Amos vertelde de Joden dat de eerste vernietiging gericht zou zijn tegen de leiders van het koninkrijk, terwijl de bevolking in ballingschap zou worden gedreven. Zijn presentatie schilderde de ballingschap van Israël af als een daad van behoud en goedheid van G-ds kant. Vers 9:11 is het vers dat we toevoegen aan de genade na de maaltijd tijdens Soekot, dat de herbouw van de Davidische dynastie voorspelt. De laatste woorden van Amos profeteren de komst van de Messias en de terugkeer naar Erets Jisrael.

Ik krijg geen respect !

Ik ben dol op het bezoeken van residenties voor senioren. Om te beginnen helpt me stevast het feit dat ik in de buurt van echt oudere mensen woon ,om me in vergelijking jong te voelen.

Onlangs was ik een weekendgastonderzoeker in zo'n residentie. Ik zag af van mijn voorbereide lezingen en probeerde in plaats daarvan de bewoners van de faciliteit, van wie er niet één jonger was dan negentig jaar, in een groepsdiscussie te betrekken. Dit bleek een zeer verstandige zet van mijn kant te zijn, want ik heb veel geleerd over de ervaring van het ouder worden. Of, zoals een wijs man benadrukte: "Je wordt niet 'oud' – je wordt 'ouder'."

De vraag die ik stelde om discussie uit te lokken was deze: " Waarom en hoe realiseerde je je voor het eerst, dat je 'ouder' werd?"

Ik was verrast door de reacties van de groep, want er waren duidelijk twee heel verschillende soorten reacties.

Een lid van de groep antwoordde: "Ik wist dat ik ouder werd toen mensen me begonnen te negeren. Ik was niet meer dan een meubelstuk voor hen. Erger nog, ze merkten me helemaal niet meer op."

Ongeveer de helft van de groep gaf aan ,het eens te zijn met de ervaring van deze persoon. Ze gingen verder met het beschrijven van verschillende ervaringen die ze hadden toen ze genegeerd werden. Sommige van die verhalen waren behoorlijk aangrijpend en krachtig. Een vrouw beschreef zelfs hoe ze aanwezig was bij het uitbreken van een brand in een hotellobby, en de reddingswerkers "zagen me daar gewoon niet zitten. Totdat ik begon te schreeuwen!"

Maar toen namen enkele van de anderen het woord en uitten heel andere ervaringen. Een meneer zei het voor de rest van deze tweede groep: "Ik wist dat ik ouder werd als passagiers in de metro of bus voor me opstonden en me hun stoel gaven." Dit fundamentele gebaar van respect maakte de leden van deze groep senioren duidelijk dat ze inderdaad de leeftijd hadden bereikt waarop ze niet werden genegeerd, maar eerder de begunstigden van daden van eerbied.

De discussie ging vervolgens een andere fase in, aangezien beide groepen het erover eens waren dat, hoewel ze zeker niet genegeerd wilden worden, ze ook verontwaardigd waren over deze gebaren van respect. De groep steunde unaniem het standpunt van de oudste persoon daar, die zei: "We willen geen gebaren van respect. We willen oprecht respect."

Het lijkt erop dat de hele groep, hoewel dankbaar voor degenen die stoelen in de metro voor hen afstonden, iets meer wilde. Ze wilden dat hun mening werd gehoord, dat hun levenservaring werd gewaardeerd en dat hun verzamelde wijsheid werd erkend. Symbolische gebaren volstonden onvoldoende, en werden soms zelfs als vernederend ervaren.

Het tweede Tora-gedeelte van deze week, Parshat Kedoshim (Leviticus 19:1-20:27), bevat het fundamentele bijbelse gebod met betrekking tot de behandeling van ouderen : "Gij zult opstaan voor de bejaarden en eerbied tonen voor de ouderen; jij zult uw G-d vrezen, Ik ben de Heer." (Ibid. 19:32)

Rashi's commentaar op dit vers geeft aan hoe gevoelig hij was voor de subtiele reacties van de leden van mijn kleine groep. Dit is wat hij zegt, de Talmoedische wijzen parafraserend: "Wat is eerbied ? Het is ervan afzien om op zijn plaats te zitten en zijn woorden niet te onderbreken. Terwijl men zou kunnen denken om gewoon zijn ogen te sluiten en te doen alsof hij de oude persoon niet eens ziet, waarschuwt het vers ons om uw G-d te vrezen, want hij weet tenslotte wat er in het hart van de mens is..."

Interessant is ,dat niet op zijn stoel zitten veel meer betekent dan hem alleen een stoel in de bus geven. Het betekent erkennen dat de oudere zijn eigen zetel heeft, zijn eigen welverdiende plaats in de samenleving, die jij, de jongere, je niet durft toe te eigenen. Het is meer dan alleen een gebaar. Het is een erkenning van de gewaardeerde plaats die de oudere in de samenleving heeft, een plaats die van hem en van hem alleen is.

Evenzo is het niet onderbreken van het gesprek van de oudere veel meer dan een daad van beleefdheid. Het is het besef dat deze oudere persoon iets waardevols te zeggen heeft, een boodschap waarnaar men aandachtig moet luisteren.

Hoe goed kent onze Tora de sluwheid waartoe we allemaal in staat zijn. We kunnen gemakkelijk doen alsof we de oudere persoon niet opmerken. Maar Hij die onze gedachten leest en weet wat er in ons hart is, zal daarover oordelen. We moeten Hem vrezen en niet onze toevlucht nemen tot zelfrechtvaardiging en excuses. We moeten de oudere persoon behandelen als een echte persoon, wiens aanwezigheid niet kan worden genegeerd, maar waarmee ten volle rekening moet worden gehouden in ons gesprek.

Rabbi Naftali Zvi Jehuda Berlin verwijst in zijn commentaar op dit vers naar een passage in de Midrasj Rabba over het wekelijkse gedeelte van Beha'alotcha in het boek Bamidbar , die de zinsnede "jij zult uw G-d vrezen" begrijpt als het gevolg van uw blijk van eerbied voor de ouderen. Dus als je ouderen goed behandelt, zul je het spirituele niveau van de G-dvrezende persoon bereiken. Maar als je afziet van het tonen van die eerbied aan de ouderen, kun je nooit streven naar de titel "G-dvrezend persoon", hoe vroom je ook bent in andere opzichten.

Er is nog een heel ander perspectief op ons vers dat een praktisch motief biedt om de ouderen te eren. Het is te vinden in het commentaar van Avraham ibn Ezra, die de zinsnede "Gij zult uw G-d vrezen" op de volgende manier uitlegt:

"De tijd zal komen dat je oud, broos en eenzaam zult zijn. Je zult verlangen naar een goede behandeling door de jongeren. Maar als je in je jeugd geen respect voor ouderen hebt getoond en niet 'G-d vreesde', zal G-d je niet belonen met de behandeling die je op je eigen oude dag verlangt.

Omdat ieder van ons ernaar streeft om oprecht respect te tonen voor onze ouderen, helpen we een samenleving op te bouwen waarin ouderen hun juiste plaats hebben. Die maatschappij is er hopelijk nog als we ouder worden, en dan plukken we de vruchten van ons eigen jeugdige gedrag.

Ons tweede Tora-gedeelte is getiteld Kedoshim, wat "heilig" betekent. Eén van de belangrijkste componenten van het heilige genootschap is de behandeling die het geeft aan al haar leden, vooral aan degenen die kwetsbaar zijn. Ouderen met oprecht respect behandelen, echt naar hen luisteren en hun bijdragen waarderen, is een essentieel onderdeel van wat het betekent om een 'heilig volk' te zijn. (R. Zvi Hersch Weinreb)

Een onmogelijke richtlijn ?

Ongeveer in het midden van de Tora-tekst, op het hoogtepunt van de vitale interpersoonlijke wetten van Parshat Kedoshim, ligt een mandaat van drie woorden dat door wijzen als Hillel en Rabbi Akiva wordt beschouwd als de basis van alle Tora-wetten:

V'ahavta l'reiacha kamocho... gewoonlijk vertaald als ... 'En jij zult uw naaste liefhebben als uzelf.'

En toch, hoe kan de Tora het onmogelijke eisen? Hoe kan G-d volhouden dat ik iedereen liefheb – zelfs een voorbijgaande kennis of, wat dat betreft, zelfs een vreemde – zoals ik mezelf liefheb' ? Op een concreet niveau lijkt zo'n gebod ver buiten ons bereik.

Om nog een stap verder te gaan, zoals veel wijzen opmerken, is deze eis niet alleen in strijd met de menselijke natuur, maar ook in strijd met het praktische halachische dictaat. De Ramban wijst erop dat dezelfde Rabbi Akiva, die dit gebod beschouwt als "de fundamentele regel van de Tora", elders beweert: "Jouw leven heeft voorrang op het leven van je vriend."

Praktische toepassing van dit laatste mandaat, zo legt de Talmoed uit, geeft aan dat als twee individuen in de woestijn reizen en één van hen een fles draagt die genoeg water bevat voor slechts één om te overleven en de beschaving te bereiken, de persoon die het water bezit niet moet delen met zijn medereiziger. Zijn eigen behoefte om te overleven heeft voorrang op elke verantwoordelijkheid die hij jegens zijn medemens zou kunnen hebben.

We worden dus, (zo betoogt de Ramban) geconfronteerd met een duidelijke halachische tegenstrijdigheid...

Als het gebod van de Tora van V'ahavta letterlijk betekent dat ik "mijn medemens moet liefhebben als [ik] mezelf", zou ik niet het recht mogen hebben, om een ander ,levensreddend voedsel te onthouden, zelfs niet ten koste van mijn eigen overleving. Ik zou zijn onmiddellijke welzijn net zo kostbaar voor mij moeten achten , als het mijne!

Bovendien erkennen de rabbijnen zelf duidelijk , de moeilijkheden die inherent zijn aan het gebod V'ahavta l'reiacha kamocha... zoals blijkt uit een aantal bronnen...

Wanneer, bijvoorbeeld, een potentiële bekeerling eist dat hij de hele Tora onderwezen wordt "terwijl hij op één voet staat", kiest Hillel dit gebod als de basis van de hele Joodse wet. Hij citeert de tekst echter niet rechtstreeks. In plaats daarvan zet hij die richtlijn om in het meer smakelijke (en beperkte) negatieve: "Wat voor u hatelijk is, doe dat niet voor uw naaste."

Elders vinden de rabbijnen concrete toepassing voor het edict van V'ahavta op verschillende gebieden, variërend van het huwelijk tot de doodstraf. Hun zoektocht lijkt een weerspiegeling te zijn van een verlangen om afzonderlijke, beperkte rechtsgebieden te vinden waar de formulering van de tekst kan worden toegepast zonder in tegenspraak te zijn met andere halachische voorschriften.

Kan echter de overweldigende majesteit van dit edict, door Rabbi Akiva beschreven , als het fundamentele voorschrift van de Tora , behouden blijven?

Kan de tekst worden opgevat zoals hij is geschreven, zonder redactionele wijzigingen en zonder de toepassing ervan te beperken tot beperkte rechtsgebieden?

Sommige geleerden beweren dat de problemen die met de tekst samenhangen, moeten worden aangepakt door een eenvoudige verandering van focus.

De term kamocha, 'als jezelf', beweren ze, is geen bijwoord dat de grenzen van bevolen liefde definieert (zoals in : heb je medemens ' lief zoals je van jezelf houdt'). Het is in plaats daarvan een bijvoeglijk naamwoord dat de basis van gemeenschap afbakent (zoals in : heb je medemens lief "(omdat) die net als jezelf is "). Aangezien alle mensen naar het beeld van G-d zijn geschapen, stelt de Tora, "zijn ze allemaal kamocha", "gelijk aan u", en daarom verdienen allen uw liefde.

Deze aanpak vermijdt de hierboven genoemde problemen. De tekst gebiedt ons niet om anderen lief te hebben zoals we onszelf liefhebben, een gebod dat problematisch is in zowel gedrags- als halachische termen. De Tora informeert ons in plaats daarvan waarom we anderen in de eerste plaats zouden moeten liefhebben: "Heb uw naaste lief", die tenslotte "als uzelf" is ; geschapen, net als u, naar G-ds beeld , en daarom uw liefde waard.

Nehama Leibowitz vindt steun voor deze benadering in een soortgelijke bijbelpassage: "De vreemdeling [bekeerling] die bij u woont, zal zijn als de inboorling onder u; en gij zult hem liefhebben, kamocha, als uzelf, want gij waart vreemdelingen in het land Egypte."

In dit geval, zo stelt Leibowitz, reflecteert de laatste zin van het gebod duidelijk op de betekenis van de term kamocha. In feite zegt de tekst: Je moet de vreemdeling liefhebben, want hij is zoals jij. Per slot van rekening waren jullie ooit vreemdelingen in het land Egypte.

Andere autoriteiten, waaronder de Ramban en de Chizkuni, kiezen echter voor een andere, gedurfdere weg.

Deze geleerden beweren dat de algemeen aanvaarde vertaling van de uitdrukking "V'ahavta l'reiacha kamocha" onjuist is. Als het de bedoeling van de Tora was geweest om te zeggen: "Heb je naaste lief als jezelf", dan had de tekst moeten luiden: V'ahavta et reiacha kamocha."

Letterlijk, zoals geschreven, vertaalt de tekst die voor ons ligt zich als: "Liefde voor uw naaste, als voor uzelf."

Een overweldigend krachtige les wordt dus overgebracht door deze passage, zoals de Ramban uitlegt:

Soms kan iemand zijn medemens alleen op specifieke gebieden het beste wensen. Hij kan hem rijkdom wensen, maar geen wijsheid en dergelijke; En zelfs als hij hem op alle gebieden het beste wenst – verlangend dat zijn geliefde medemens rijkdom, eer, geleerdheid en wijsheid verwerft – zal hij nog steeds niet willen dat hij hetzelfde niveau bereikt dat hijzelf bereikt. Hij zal er nog steeds naar verlangen superieur te zijn aan zijn medemens.

De Tora gebiedt daarom dat het individu een dergelijke egoïstische jaloezie uit zijn hart moet bannen; dat hij zijn vriend goed zou liefhebben [verlangen] - zoals hij dat voor zichzelf zou willen - zonder grenzen of voorbehoud.

Door de ogen van deze geleerden eist de Tora niet het onmogelijke – alleen het overweldigend moeilijke. De lijst van interpersoonlijke wetten van Parshat Kedoshim wordt afgesloten met het enige gebod dat ze allemaal samenvat: Verlang echt voor anderen wat je voor jezelf verlangt.

Als je dat niveau van liefde kunt bereiken, zullen alle andere verplichtingen tussen jou en de mensen om je heen gemakkelijk worden nagekomen.

Soms kan het beperken van de reikwijdte de last verhogen...

Door het gebod van V'ahavta l'reiacha kamocha binnen ons bereik te brengen, maken geleerden zoals de Ramban en de Chizkuni, de eisen die de Tora aan ons stelt, in feite moeilijker. Zolang het gebod onmogelijk te bereiken bleef, waren we 'veilig'. We zouden er trots op kunnen zijn deel uit te maken van een volk waarvan de traditie dit prachtige idee van V'ahavta l'reiacha kamocha omvatte, maar de praktische implicaties ervan vermijden. We zouden de woorden kunnen herhalen als een litanie, hun poëtische majesteit bewonderen; maar blijven voorbij hun claim op ons gedrag. Van wie kan immers worden verwacht dat hij van iemand houdt als van zichzelf? Het is duidelijk dat de Tora niet tot ons kan spreken.

Onze ontsnapping wordt echter gedwarsboomd door het herlezen van de tekst...

Verlang werkelijk voor anderen wat je voor jezelf verlangt.

Dit gebod is haalbaar, zij het met grote moeite. Conformiteit vereist het cultiveren van de zuiverste harten; Een ziel die zich echt kan verheugen in het succes en geluk van anderen zonder de smet van jaloezie. Het betekent dat een student die is afgewezen voor de medische school, net zo blij moet zijn met de toelating van zijn vriend alsof hij zelf het cijfer had gehaald; dat een jonge alleenstaande man of vrouw, die actief op zoek is naar een shidduch (huwelijkspartner), zich van ganser harte moet verheugen op de bruiloft van zijn/haar vriend; dat een persoon aan wie een promotie wordt geweigerd, dankbaarheid moet voelen voor de promotie van zijn collega's naar diezelfde plek.

De uitdaging is verre van, gemakkelijk aan te gaan, maar de potentiële beloningen zijn groot. Als ieder van ons een hart cultiveert dat echt voor anderen verlangt wat we voor onszelf verlangen - zonder jaloezie, bitterheid en wrok - zullen we allemaal leren om ook gemakkelijk te rusten met onze eigen levensprestaties. (R. Shmuel Goldin)

Shabat Shalom

Voor suggesties en commentaar: mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

(משלי ה:טז) ויפצו מעינותיך חוצה En je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden.